

Stortingets finanskomite

finans@stortinget.no

Dato: 12 mai 2020

Skriftlig innspill til revidert nasjonalbudsjett 2020

Creo – forbundet for kunst og kultur er Norges største kunstnerorganisasjon med over 9.000 medlemmer. Creos medlemmer arbeider innenfor alle deler av kulturlivet; Noen er artister, noen er utøvende musikere i et band, i et ensemble, i en kirke eller i et orkester. Noen er pedagoger eller underviser i musikk eller andre kunstfag i grunnskolen, på videregående skoler, i private og kommunale kulturskoler, ved en høyskole eller et universitet. Noen er låtskrivere eller komponister eller begge deler. Noen danser ballett eller moderne dans, noen jobber med lyd og lys eller gjør andre ting «bak scenen» og noen er musikkterapeuter.

Creo – forbundet for kunst og kultur het tidligere Musikernes fellesorganisasjon (MFO).

Aktørene i kunst- og kultursektoren lever av å samle mennesker. Aller helst skal disse menneskene sitte eller stå tett, for det betyr at det er utsolgt. Nettopp av denne grunn var arrangørene i kunst- og kultursektoren de første som ble myndighetspålagt stengt da Covid-19 nådde Norge, og vi kan anta at de vil være blant de aller siste som får åpne igjen. Dette underbygger behovet for forutsigbarhet og en langsiktig politikk overfor disse aktørene og deres mange underleverandører og samarbeidspartnere i hele verdikjeden.

Vi har derfor følgende innspill til revidert budsjett, innspill vi vet kommer til å bidra sterkt til oppbyggingen av norsk kulturliv igjen, og som er treffsikre og fornuftige.

Til ASD, kap 2543 Midlertidige stønadsordninger for selvstendig næringsdrivende, frilansere og lærlinger Post 70 Stønad til selvstendig næringsdrivende og frilansere, overslagsbevilgning:

Kompensasjonsytelsen ble opprettet for å gi selvstendig næringsdrivende og frilansere som har opplevd inntektsbortfall som følge av koronapandemien, delvis kompensasjon for tapt inntekt

I Prop. 73 S (2019–2020) ble bevilgningsbehovet anslått til 4 700 mill. kroner. På bakgrunn av nye opplysninger om hvor mange som kan omfattes av ordningen, foreslås det å redusere bevilgningen med 1 100 mill. kroner.

- **Creo stiller seg undrende til denne reduseringen.** Denne ordningen er knapt blitt lansert, og veldig mange har ennå ikke rukket å søke midler gjennom den. Dette av flere grunner. Mange har ennå ikke ferdigstilt sine regnskaper for 2019 (fristen for selvstendig næringsdrivende til å levere selvangivelse er 31 mai), og behøver ennå noe tid til dette. Det er også uklart fra ASD sin side om beregningsgrunnlaget skal være kun året 2019, eller om det vil åpnes opp for treårig gjennomsnittsberegning som grunnlag. Flere har derfor valgt å vente med å søke av den grunn. Vi har også funnet mange uklarheter og problemer i denne kompensasjonsordningen, utfordringer vi har forsøkt å få klarhet i hos ASD, men som vi ennå ikke har fått svar på. **Vi oppfordrer derfor komiteen å gå imot denne reduseringen til vi får et klart bilde av hvor mange som faktisk kommer til å søke, og på hvor stor behovet egentlig er.** For kultursektoren – der mange av disse selvstendig næringsdrivende har sitt virke – vet vi også at virksomhetene og aktivitetene vil komme seint i dag. Det er i dag lagt sterke restriksjoner på antall publikummere på hvert arrangement, og vi vil anta at disse restriksjonene vil fortsette både gjennom sommeren og – i verste fall – utover høsten. Dagens restriksjoner, der det åpnes for først 50, så 200 publikummere i salen, er i realiteten ikke en åpning, med de krav som stilles til avstand mellom publikummerne. Utgiftene til å holde en konsert er stort sett de samme med full eller halvfull sal, så i realiteten gir disse kravene små –

Postadresse: Postboks 9007 Grønland, 0133 Oslo

Besøksadresse: Brugata 19, 0186 Oslo

Telefon: 23 10 22 10. E-post: post@creokultur.no

Organisasjonsnummer: 982 708 257

www.creokultur.no

om noen – forbedringer for kulturbransjen. Det er heller ikke slik at denne sektoren vil komme i gang i 100% virksomhet selv om alle restriksjoner oppheves. Det vil ta tid å planlegge konserter, festivaler og turneer, og dette må også kompensasjonsordningen her ta høyde for.

I Prop 117 S (Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2020), Kap 325 Allmenne kulturformål Post 77 Kompensasjonsordninger for arrangører på kultur-, frivillighets- og idrettsfeltet endrer regjeringen ordningen ved at kompensasjon kan baseres på stipulerte tap av billettinntekter ut fra en sammenligning med tilsvarende periode/arrangement i foregående år.

Utvidelsen av kompensasjonsordningen for kultursektoren til 15. juni er positiv, men det er et stort behov for større økonomisk forutsigbarhet også for aktørene som er pålagt stengt i perioden fra 15. juni til 1. september. Her finner vi mange av de store festivalene, som også er de største næringsaktørene, og hvis avlysning medfører dramatiske konsekvenser for resten av musikkbransjen. Det må også sikres at «underleverandørene» til festivalene sikres, dvs lyd, lys og sceneteknikk, og at musikere og artister inkluderes.

En samlet musikkbransje har vært tydelig på at en ny krisepakke må ta hensyn til hele verdikjeden. Uten bedre og tilpassede krisepakker som ivaretar hele verdikjeden vil vi oppleve mange konkurser og nedleggelse, at kompetanse forsvinner og at det unike konsert- og festivalmangfoldet i Norge utraderes. Her ser det dessverre foreløpig ikke ut til at regjeringen har lyttet.

Økonomiske tiltak for musikk- og scenekunstinstitusjonene

Koronapandemien har også rammet den nasjonale infrastrukturen av musikk- og scenekunstinstitusjonene hardt. De aller fleste faller utenfor kompensasjonsordningen for arrangører fordi de mottar 60 prosent eller mer av sine inntekter fra offentlig tilskudd, og så langt er det ikke iverksatt særskilte økonomiske tiltak som treffer disse virksomhetene.

Institusjonene er svært viktige arbeids- og oppdragsgiverne for både frilansere og fast ansatte kunstnere, men flere institusjoner har måttet nå gå til permitteringer på grunn av bortfall av egeninntekter. Marginal aktivitet og permitteringer over lang tid kan få enorme konsekvenser både for bransjen, og for vedlikehold og videreutvikling av den kunstneriske kvaliteten. Permitteringer er ikke et bærekraftig tiltak og vil svekke både kvalitet, omstillingsevne og evne til å komme sterkt tilbake.

Vi ber derfor om at myndighetene følger opp videre forbud og retningslinjer med økonomiske tiltak som sikrer kunstneriske handlingsrom og setter institusjonene i stand til å gjenoppta virksomheten med samme styrke, kapasitet og kvalitet som før så snart krisen er over.

- ***Vi anmoder Stortinget om å be regjeringen komme tilbake med forslag i neste krisepakke til en avsetning til økonomiske tiltak for musikk- og scenekunstinstitusjonene. Det forutsettes at behovene vurderes og tiltakene utvikles i fortløpende dialog mellom Kulturdepartementet og de enkelte institusjonene.***

I Meld. St. 2 (Revidert nasjonalbudsjett 2020) skriver Regjeringen på side 89:

Etter hvert som smitteverntiltakene bygges ned kan det være nødvendig å sette inn tiltak som i større grad stimulerer til aktivitet fremfor passivitet for å bidra til at de som nå er blitt permittert eller arbeidsledige, raskt skal komme tilbake i jobb. Regjeringen har satt ned et ekspertutvalg, ledet av professor Steinar Holden, som bl.a. skal vurdere når de midlertidige tiltakene kan fases ut, hvordan insentivene til jobbsøking kan forbedres dersom de midlertidige tiltakene må videreføres og aktuelle tiltak for å øke etterspørselen i økonomien. Regjeringen vil i en

proposisjon i slutten av mai blant annet vurdere ulike tiltak og virkemidler som kan være aktuelle å iverksette for å få flere arbeidsledige tilbake i jobb.¹

Creo er veldig tilfreds med at Regjeringen både ser på situasjonen under denne koronakrisen, men også starter arbeidet med tiltak og virkemidler for tiden etter koronakrisen.

For norsk kunst- og kulturliv er det flere tiltak som både kan og bør settes i gang nå. Vi har derfor utarbeidet en liste over det vi mener er tiltak som bør iverksettes så snart som mulig, og ber også Finanskomiteen legge disse inn i sine merknader til revidert budsjett:

Nødvendige tiltak for tiden under og etter koronakrisen:

Mange kunstnere er helt eller delvis selvstendig næringsdrivende og har ikke rett til sykepenger de første 16 dagene av en sykmeldingsperiode, og får deretter ikke mer enn 80 prosent av sykepengegrunnlaget. Frivillig tilleggsforsikring er oftest for dyr for denne gruppen og forsikringsordningen legger heller ikke til rette for de med kombinerte inntekter. Hvis man både er frilanser og selvstendig næringsdrivende kan man kun tegne forsikring for næringsdelen av sitt virke, uansett hvor lav næringsinntekten er.

- ***Folketrygdloven må derfor endres slik at selvstendig næringsdrivende, og da også inkludert kunstnere, får rett til 100 prosent sykepengedekning fra første sykedag. En god start er å innføre 100% dekning fra 17. dag.***
- ***Det bør også vurderes å endre ordningen med at tilleggsforsikringen for frilansere/ næringsdrivende skal være selv bærende, og det må sikres at de med kombinerte inntekter frilansere/næringsdrivende kan tegne forsikring også for frilansdelen av sitt virke.***

En utfordring for selvstendig næringsdrivende er at alle skattefradrag fører til redusert overskudd og til dårligere økonomisk grunnlag for trygdeytelser.

- ***Vi mener derfor det bør innføres minstefradrag på næringsinntekt, tilsvarende dagens minstefradrag på lønnsinntekt, og at man må arbeide for å fjerne den negative effekten som investeringer i egen næringsvirksomhet har for beregningsgrunnlaget av trygdeytelser.***

Frilansere og selvstendig næringsdrivende har dårlige pensjonsordninger. Vi mener det bør bli mulig for arbeidsgivere å legge til rette for pensjonssparing for arbeidstakere med korte ansettelsestider. Vi ønsker også endringer i reglene for skattefremfordret pensjonsspareordning for selvstendig næringsdrivende, slik at også næringsdrivende med lave inntekter får en reell mulighet til sparing til egen pensjon. Det bør også utredes hvordan pensjonslovgivningen kan tilrettelegges for en god samordning av pensjonsopptjening for de med kombinasjonsinntekt fra ulike tilknytningsformer.

- ***Pensjon fra første dag og første krone, med rett til å få med seg opptjent pensjonskapital uavhengig av lengden på arbeidsforholdet, vil være avgjørende for kunstnere med kortvarige arbeids- og oppdragsforhold og lave inntekter.***

Mange selvstendig næringsdrivende kunstnere opplever at de ikke får arbeidsoppdrag uten å måtte ta dem i egen næring. I mange situasjoner handler dette om tvungen, uekte næringsoppdrag. Arbeidsrettslige verneregler må gjelde hvis avtalen forventer eller stiller krav om arbeidsplikt. En definisjon av arbeidstaker – og arbeidsgiverbegrepet må avklares.

¹ Meld St. 2 2020, side 89.

- **Vi foreslår derfor at det nedsettes et lovutvalg som vurderer arbeidsmiljølovens begrepsapparat.**

Regjeringen skriver i Meld.St. 8 (2018-2019) *Kulturens kraft* at de ønsker å videreutvikle bransjen og støtteapparatet rundt utøvande og skapande kunstnarar og gjennom dette medverke til at kunst og kultur frå Noreg når eit større publikum, nasjonalt og internasjonalt, de vil evaluere igangsette tiltak for kulturell og kreativ næring, og vurdere nye verkemiddel, og de ønsker å utvikle målrette ordningar som gir fleire ein sjanse til å realisere det kunstnariske talentet sitt der dei bur, og samtidig medverke til auka verdiskaping og fleire arbeidsplassar i kunst- og kultursektoren regionalt.

Vi vil i denne forbindelsen peke på Skuespiller- og dansealliansen har vist seg som en solid og viktig institusjon. Denne må videreføres og videreutvikles. Nå er det også på tide at det utredes en Musikerallianse.

- **Creo ønsker at det opprettes en Musikerallianse.²**

Etter nedleggelsen av Rikskonsertene og opprettelsen av Kulturtanken har det oppstått et vakuum når det gjelder utviklingen av nye produksjoner på musikkdelen av skolesekkordningen. Sidestillingen av de ulike kunststartene i DKS har dessuten ført til at musikkandelen av programmene som tilbys skolene er tydelig redusert sammenliknet med tidligere. Dette betyr reduserte arbeidsmuligheter for profesjonelle musikere. Vi registrerer også med beklagelse at internasjonale samarbeidsprosjekter for musikere slik dette var i Rikskonsertene er nedlagt og at kompetansen på dette området ligger brakk. Creo mener alle tjener på en større grad av kunstnerisk samarbeid over landegrensene. Det finnes heller ikke lengre noen som har et overordnet og helhetlig ansvar for å sørge for en samlet utvikling av musikkfeltet for barn og unge. Dette gjelder både kvalitetssikringen av produksjoner og formidlingen av dem innenfor Den kulturelle skolesekken, men også generelt for musikkens del har denne kunstformen mistet en nasjonal samlende aktør og faglig pådriver.

- **Creo ønsker derfor at det etableres et «Musikkbruket», etter modell av «Scenekunstbruket».³**

Disse to ordningene kan etableres under en felles paraply, som to likestilte avdelinger, hvor det i overbygning ligger fellesfunksjoner m.m.

Mye av kunstproduksjonen og kunstuttrykkene blir muliggjort på og ved våre institusjoner. Den Norske Opera & Ballett, våre profesjonelle orkester og blåseensembler, våre teatre, faste scener og museer, Forsvarets Musikk og andre kunstinstitusjoner er ryggraden i vårt kunst- og kulturliv. Ikke bare sikrer de en kontinuerlig kunstproduksjon av meget høy kvalitet og en mulighet for noen av våre kunstnere til faste og forutsigbare arbeidsforhold. Gjennom sine mange samarbeid med det såkalte «frie feltet», gjennom å engasjere vikarer, solister og gjestende kunstnere, og gjennom å bestille og uroppføre verk av norske kunstnere er våre institusjoner viktige bidragsytere i å opprettholde et fritt og mangfoldig kulturliv. På denne måten spiller institusjonsøkonomien en stadig større rolle også for det «frie feltet», og en god økonomi med reell lønns- og priskompensasjon, vil være en forutsetning for å sikre at den generelle veksten i faste kostnader ikke går utover institusjonenes tilbud til publikum, selvstendige kompanier, ensembler og enkeltkunstnere. Det vil også i dette perspektivet være avgjørende at man i arbeidet med å avklare finansieringsmodeller for vårt landsomfattende nett av institusjoner sikrer at forutsetningene for videre drift og utvikling ikke på noen måte svekkes.

Mange av våre institusjoner har sett det nødvendig å permittere ansatte under koronapandemien, både grunnet sviktende egeninntekter og opplevd usikkerhet rundt fremtidige bevilgninger. Kontinuerlig aktivitet er avgjørende for at kunstnerisk kvalitet opprettholdes og for institusjonenes

² Detaljert notat kan sendes om ønskelig.

³ Detaljert notat sendes om ønskelig.

muligheter til å levere på sitt samfunnsmandat og -oppdrag, både nå og i fremtiden. Creo anmoder derfor om at;

- ***De faste institusjonenes økonomiske rammevilkår må sikres, utbedres og styrkes. Disse virksomhetene krever langsiktighet og forutsigbarhet. Det må utredes hvordan ABE-reformen har virket for disse institusjonene.***

Den kulturelle skolesekken, den kulturelle bæremeisen og den kulturelle spaserstokken er viktige tiltak som må videreutvikles. Den kulturelle skolesekken er nå under omorganisering, og heter nå «Kulturtanken». En viktig motivasjon for omorganiseringen og en del av Kulturtankens mandat er å forbedre samarbeidet mellom skole- og kultursektoren. Vi vil understreke at en parallell styrking av de humanistiske og estetiske fagene i skolen og en profesjonalisering av mottakerapparatet er en forutsetning for å lykkes i dette arbeidet. Det må legges til grunn at tilbudet gjennom Kulturtanken skal supplere, og på ingen måte erstatte, kunst- og kulturfagopplæringen i skolen. De praktisk og estetiske fagene i grunnopplæringen har sitt eget mandat og egne mål, og må og skal utvikles på egne premisser. Her kan kulturskolelærere med kombinerte stillinger i skoleverket være en viktig ressurs.

- ***Midlene til Den kulturelle skolesekken og andre «sekker» må økes, slik at alle barn og unge får tilbud om gode produksjoner i alle kunstsjangrene flere ganger i skoleåret.***

Svært mange kunstnere, kulturarbeidere og artister opplever nå betydelig svikt i sine inntekter, både fra turneer, festivaler, konserter, event-oppdrag for næringslivet og andre oppdrag. Men vi ser også en betydelig svikt i vederlagsinntekter og inntekter knyttet til åndsverk. Gram og TONO har estimert tapene fra mars t.o.m. august til hhv 38 og 107 millioner kroner. Undersøkelser som «Musikk i tall» og «Kunstens økonomi – kunstens autonomi» viser derimot at vederlagene utgjør kun om lag en fjerdedel av inntektene til de som skaper (skriver melodiene og tekstene) musikken. De totale tapene for komponister, musikere og musikkforlag er derfor langt høyere enn Gramo og TONO anslag alene kan synliggjøre. Disse inntektene skulle finansiere fremtidige arbeidsplasser, og er ikke dekket av dagens tiltak fra regjeringen. Om krisen fortsetter vil disse beløpene bli mye større. Vi ber derfor om at Stortinget kompenserer for disse tapene, og viser til innspill fra MIR - musikkindustriens næringsråd.

Fond for utøvende kunstnere under Corona-krisen i Norge.

Som en direkte følge av regjeringens krisetiltak må FFUK budsjettere med en nedgang i inntekten på 7,5 millioner kroner. Dette av en inntekt på 33,7 millioner (2019). Enkelte utøvere faller innenfor regjeringens krisepakker, men like fullt, for de aller fleste rives selve livsgrunnlaget bort med stenging av små og store konsertarenaer. Ikke å forglemme de frie sceniske gruppene forestillingssteder. Som en direkte følge av lukkingen av Norge opprettet FFUK en egen støtteordning for profesjonelle frilansere som hadde fått avlyst sine konserter/forestillinger. På grunn av fondets svært begrensede midler oppfordret de søkerne til å vise solidaritet, og satte et tak på søknadsbeløpene. Kr. 3000 pr avlyst konsert pr person, og maks 10 konserter, altså maksimum søknadssum på kr. 30 000 for avlyste konserter i perioden 12. mars til 10. juni. Søkerne fulgte dette, og opplyste lojalt om alle økonomiske forhold. I løpet av én uke mottok fondet 607 søknader til en samlet søknadssum på nesten 12 millioner.

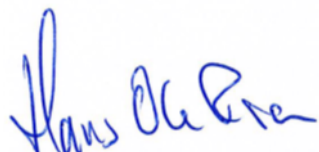
- ***Creo ber om at FFUKs tilgodeses med en ekstrabevilgning på 12 millioner kroner.***

Avslutningsvis: Aktørene i musikkfeltets økosystem er tett forbundet og gjensidig avhengige av hverandre. Vi stiller oss derfor bak høringsinnspillet fra Musikkindustriens næringsråd, og ber finanskomiteen merke seg at uttalelsen kommer fra en samlet musikkbransje. Uten bedre og tilpassede krisepakker som ivaretar hele verdikjeden vil vi oppleve mange konkurser og nedleggelse, at verdifull kompetanse forsvinner og at det unike konsert- og festivalmangfoldet i Norge utraderes. Da vil vi stå igjen som en fattigere kulturnasjon.

Vi er også kjent med innspillene fra både Norsk Teater- og Orkesterforening og Norske Konsertarrangører, og støtter disse fullt ut.

Lykke til med budsjettarbeidet i en svært krevende tid!

Med vennlig hilsen

A handwritten signature in blue ink that reads "Hans Ole Rian".

Hans Ole Rian
Forbundsleder
Creo – forbundet for kunst og kultur